

VLN:n lausunto: Hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi lukiolain, ammatillisesta peruskoulutuksesta annetun lain, ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetun lain sekä vapaasta sivistystyöstä annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Esityksen mukaisesti nykyinen lukio-, ammatillisen perus- ja lisäkoulutuksen sekä vapaan sivistystyön järjestäjäkenttä on hajautunut liiaksi, jotta se kykenisi vastaamaan tulevaisuuden työelämän ja muihin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Uudistuksen tarkoituksena on johtaa koulutuksen järjestämislupien määrän vähenemiseen ja sitä myötä toimintaedellytyksiltään vahvempien yksiköiden aikaansaamiseen sekä koulutuksen järjestäjien alueellisen yhteistyön lisääntymiseen. Esityksen taustalla on hallituksen rakennepoliittinen ohjelma. Opetus- ja kulttuuriministeriön ohjauspolitiikkaa esitetään vahvistettavaksi.

Urheilussa termi kaksoisura (dual career) urheilun ja opiskelun tai työn yhdistämisenä on vakiintunut yleiseen käyttöön 2000-luvulla mm. Euroopan Union toimenpiteiden ansiosta (EU 2012). Urheilijan urapolun mahdollistaminen on kirjattu myös hallituksen ohjelmaan. Suomalaisen kaksoisurajärjestelmän peruspilarin muodostavat toisen asteen urheiluoppilaitokset: urheilulukiot ja erityisen tehtävän ammatilliset oppilaitokset. Näissä opiskelee noin 3 000 nuorta urheilijaa.

Valtion liikuntaneuvosto painottaa, että urheilulukioilla on ratkaiseva merkitys paitsi opiskelun ja urheilun yhteensovittamisen näkökulmasta, myös uran jälkeisen elämän ja jatko-opiskelujen kannalta. Urheilulukioissa oli vuoden 2013 lopulla 2 370 opiskelijaa. Merkittävä osa olympiatason urheilijoista käy nykyisin urheilulukion. Uran aikana joustava opiskelumahdollisuus on urheilijoille välttämätön, sillä he kohtaavat usein vaikeuksia opiskelun ja urheilun yhteensovittamisessa mm. päivittäisen harjoittelun, valmennusleirien ja kilpailumatkojen johdosta. Näyttö osoittaa, että urheilijat tulevat lukioon hyvin valmiuksin ja saavuttavat todennetusti hyviä opiskelutuloksia. Urheilulukioiden opiskelijat harjoittelevat neljänneksen enemmän kuin tavallisessa lukiossa urheilevat nuoret. Panostamalla pitkäjänteisesti urheilijoiden opiskeluun, urheilijat kiinnittyvät paremmin työelämään, mikä vahvistaa yksilöiden toimeentulomahdollisuuksia ja elämänhallintaa. Suomen urheilulukiomalli profiloituu hyvänä käytäntönä kansainvälisissä vertailuissa.

Valtion liikuntaneuvosto painottaa, että erityisen koulutustehtävän mukaisten lukioiden (sis. urheilulukiot) tulevaisuuteen vaikuttavat tämän lakiesityksen lisäksi asetus lukiokoulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta sekä hallituksen esitys laiksi koulutuksen rahoituksesta. Viimeksi mainitussa koulutusta toisella asteella esitetään rahoitettavaksi vain kolmen vuoden osalta perusrahoituksena. Urheilulukiossa monet joutuvat jaksottamaan opiskelun neljälle vuodelle, joten järjestäjä ei saa rahoitusta neljänneltä vuodelta. Tämä voi hankaloittaa koulutuksen järjestämistä.

Urheilulukioiden aseman vaarantuminen heikentäisi merkittäväällä tavalla urheiluakatemiatoimintaa, johon valtio on viime vuosina kohdentanut kasvavasti resursseja valtion liikuntabudjetista. Urheiluakatemiatoiminnan kautta huippu-urheilijat tunnustetaan korkea-asteella ja heille voidaan räätälöidä henkilökohtainen opetussuunnitelma. Urheiluakatemioiden oli yhteensä 1 028 korkea-asteen urheilijaopiskelijaa vuoden 2012 lopulla. Opiskelijoita löytyi yhteensä 16 akatemiasta.

Ammatillisessa koulutuksessa olevien nuorten polarisoitunut terveys on huolestuttavalla tasolla. Epäterveelliset elintavat kasautuvat, lihavuus yleistyy ja työkyvyttöminä eläkkeelle siirtyneiden nuorten aikuisten määrä on kasvanut. Mikäli oppilaitosverkko harvenee, yhä useampi toisen asteen opiskelija joutuu opiskelujen vuoksi muuttamaan arkipäiviksi toiselle paikkakunnalle tai kulkemaan päivittäin pitkiä matkoja. Tämä voi vauhdittaa eriarvoistumiskehitystä ja heijastua negatiivisesti opiskelijoiden terveyteen, hyvinvointiin ja myöhempään elämään. Valtion liikuntaneuvosto painottaa, että oppilaitosverkossa tapahtuvien muutosten vaikutuksia tulee arvioida systemaattisesti myös hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmasta. Liikuntaneuvosto painottaa, että liikunnan aseman vahvistaminen osana ammatillista koulutusta on välttämätöntä työkykyisyyden

turvaamiseksi ja työurien pidentämiseksi. Asia ei suoranaisesti liity nyt käsittelyssä olevaan lakiesitykseen, mutta on nuorten hyvinvoinnin ja tulevan työkyvyn näkökulmasta täysin keskeistä.

Liikunnan koulutuskeskusten ammatillisen koulutuksen vetovoimaisuus on ollut koko ajan kasvussa: vain noin joka kymmenes halukkaista pääsee tällä hetkellä opiskelemaan. Samoin työllistyminen on ollut korkealla tasolla. Liikuntaan liittyvät osaamistarpeet kasvavat kaiken aikaa, sillä väestön liikuntakäyttäytyminen on monimuotoistunut ja myös polarisoitunut synnyttäen uusia kohderyhmiä. Koulutuspolitiikkaa ja oppilaitosverkostoa tarkasteltaessa olennaista onkin nykyistä paremmin hahmottaa eri tutkintojen vastaavuus työelämän tarpeisiin nähden.

Leena Harkimo
puheenjohtaja
valtion liikuntaneuvosto

Esko Ranto
puheenjohtaja
liikuntapolitiikan jaosto

Minna Paajanen
pääsihteeri
valtion liikuntaneuvosto